

Een van de leukste wereldmuziekfestivals vindt plaats in het Finse stadje Kuhmo

Diep ontzag voor de zangtraditie

Reportage

Oude en nieuwe wereldmuziek komt samen in het Sommelo Festival. Jonge musici luisteren er naar een 94-jarige zangeres.

**Van onze medewerker
Ton Maas**

KUHMO Een van de leukste muziekfestivals van Europa vindt plaats in het noordoosten van Finland. In het overmaatse kunstcentrum dat het kleine stadje Kuhmo te danken heeft aan het kamermuziekfestival dat er al bijna veertig jaar lang gehouden wordt, organiseert zanger en liedverzamelaar Pekka Huttu-Hiltunen sinds 2006 het Sommelo Festival voor wereldmuziek.

Vier dagen lang zijn er concerten en workshops, losjes gegroepeerd rond het hoofdthema: epische zangtradities. Lisa Matveinen – bekend als vocaliste van de etno-

popformatie Hedningarna – vertolkte er dit jaar klaagliederen uit diverse culturen, waaronder haar eigen Kareliëse.

Net als de Hongaren, die voor hun oude volkscultuur alleen nog terecht kunnen in het in buurland Roemenië gelegen Transsylvanië, moeten Finse onderzoekers tegenwoordig de grens over naar Rusland om nog iets van de oude dorpstradities te kunnen bestuderen. Daar, in Viena Karelia ('viena' betekent zoveel als 'waar de rivier rustig stroomt'), verzamelde de Finse arts Elias Lönnrot in de 19de eeuw het bronnenmateriaal voor de Kalevala, het door hem gecomponeerde heldenepos over de oude wijze Väinämöinen. Maar waar het Lönnrot uitsluitend ging om de poëzie, zijn Finse muzikanten van nu juist gefascineerd door de levende orale traditie van de runolaulu, zangers van oude runoliedereren. De vaak gebruikte term 'runenzang' berust op een

misverstand, want het gaat hier juist om schriftloze overlevering.

Wat Sommelo tot een uniek evenement maakt, is dat het festival de oude en de nieuwe wereld samenbrengt. Want na vier dagen met optredens van overwegend jonge muzikanten, reizen de meeste artiesten samen met een aantal festivalgangers per bus

Het echte hoogtepunt zijn de ontroerende huiskamerconcerten

naar Rusland, voor concerten in het cultuurhuis van het stadje Uhtua en in de voormalige werkkamer van de Kareliëse schrijver Jouhkon Ortjo in het inmiddels verlaten dorpje Haikola. Samengepakt in de kleine ruimte, waar wegens het ontbreken van elektriciteit geheel akoestisch moet worden ge-

speeld, krijgt de muziek een indringende extra dimensie, nog versterkt door het vervagen van de gangbare grens tussen artiesten en publiek.

Maar het echte hoogtepunt van Sommelo zijn de ontroerende huiskamerconcerten door twee van de oudst levende runolaulaja, de 94-jarige Sandra Remsujeva en de tien jaar jongere Marina Wdovitmina, die ondanks hun hoge leeftijd nog altijd duizenden versregels uit het hoofd kunnen zingen.

Als Pekka Huttu-Hiltunen aanschuift aan Wdovitmina's eettafel, is het diepe ontzag voor de oude traditie van zijn gezicht af te lezen. Deze vrouw heeft haar kunst niet afgekeken van veldopnamen of transcripties, maar bijna een eeuw geleden met de paplepel aange-reikt gekregen in de keuken van haar eigen moeder.

Sommelo Festival. Kuhmo, Finland. 2-8 juli.